

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента

Сухарєвої Анни Олександрівни на дисертацію

Семікоп Ніни Валеріївни «Адміністративно-правове забезпечення діяльності Національної поліції України щодо захисту дітей від домашнього насильства» представлену на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Україна є членом Ради Європи і зобов'язана виконувати міжнародні стандарти, які спрямовані на захист прав дітей. Міжнародні документи містять правила, які необхідно впроваджувати в практичну діяльність підрозділів, повноваження яких спрямовані на забезпечення захисту прав та законних інтересів неповнолітніх. Насильство над дітьми явище латентне. Більшість фактів не оприлюднені, часом діти не розуміють що з ними відбувається, не вірять у допомогу або відчують страх за наслідки розголошення такої ситуації. Масштаби домашнього насильства над дітьми вражають, тому наша держава як і більшість держав світу приділяють значну увагу у протидії цього явища.

Захист прав дітей від насильницьких, жорстоких дій, профілактика та попередження злочинів проти них є актуальним, надзвичайно важливим, соціально значущим та пріоритетним напрямком діяльності держави. У боротьбі з цим явищем повинні залучатися працівники багатьох державних сфер, діяльність яких спрямована на припинення насильства щодо дітей. Серед них: працівники правоохоронних органів, представники соціальних служб, педагоги, особи котрі здатні в силу спеціальних знань надавати медичну та психологічну допомогу.

Насильство над дітьми – суспільно-негативне явище, яке завжди існувало, існує й буде існувати ще багато років як в нашому суспільстві так і в багатьох країнах світу. Сьогодні показує такі його прояви, як смерть дітей від голодування, торгівля дітьми, залучення до жебракування, проституція,

економічна експлуатація, позбавлення житла, коштів для існування, зневага потребами й інтересами. Діти є найбільш незахищеною і найвразливішою складовою суспільства, повністю залежною від дорослих. Саме через їх дії або бездіяльність діти стають жертвами домашнього насильства.

Таким чином, важливо створити безпечне середовище для дітей, де вони будуть відчувати себе захищеними.

Наведене обумовлює актуальність обраної проблематики і вказує, що комплексне наукове дослідження за такою темою як «Адміністративно-правове забезпечення діяльності Національної поліції України щодо захисту дітей від домашнього насильства» є своєчасним.

Зв'язок роботи з науковими програмами та темами. Робота була виконана у відповідності з Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року (указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019); Концепцією Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу (закон України від 21 листопада 2002 року № 228-IV); Державною соціальною програмою запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року (постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2021 р. № 145), темами наукових досліджень Одеського державного університету внутрішніх справ «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (номер державної реєстрації № 0123U103538), а також з науковими темами кафедри адміністративної діяльності поліції факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Одеського державного університету внутрішніх справ «Адміністративно-правове забезпечення публічної безпеки і порядку органами Національної поліції» (номер державної реєстрації 0120U002154) та «Захист та дотримання прав людини в поліцейській діяльності» (номер державної реєстрації 0123U104419).

Мета дисертаційної роботи.

Мета дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб на основі теоретико-

методологічного та організаційно-правового аналізу адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції виявити наявні виклики та недоліки у сфері запобігання та протидії домашньому насильству щодо дітей.

Завдання роботи сформульовані чітко та логічно, що дозволяє всебічно, системно і повно розкрити тему дисертаційного дослідження.

Об'єкт і предмет дослідження відповідають меті роботи та сформульовані згідно з вимогами, що висуваються до такого виду робіт.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обґрунтованість і достовірність положень визначається правильним визначенням авторкою методології дослідження, зокрема сучасних принципів, підходів та методів наукового пізнання (дослідження ґрунтується на принципах усебічності та повноти, об'єктивності пізнання правових явищ), опрацюванням достатньої кількості джерел, до того ж не лише галузевої правничої науки, а й філософії права, загальної теорії права тощо, що є цілком виправданим, зважаючи на предмет дослідження. До цього слід додати, що у роботі викладено статистичні матеріали державних та недержавних органів, матеріали анонімного анкетування 311 працівників практичних підрозділів Національної поліції України, яке проводилося з використанням інструменту Google Form в грудні 2023 р. – лютому 2024 р., особистий досвід практичної роботи в підрозділах патрульної поліції та ювенальної превенції.

Наукова новизна отриманих результатів визначається тим, що дисертація є однією з перших у вітчизняному правознавстві робіт, у якій комплексно висвітлюється питання адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції України щодо захисту дітей від домашнього насильства. Автором удосконалені підходи до кваліфікації адміністративно-карного домашнього насильства щодо дітей та розмежування його з суміжними діяннями; запропонована класифікація суб'єктів системи запобігання та протидії домашньому насильству відносно дітей; визначені шляхи удосконалення взаємодії Національної поліції України з питань боротьби з домашнім

насильством відносно дітей шляхом виокремлення внутрішнього та зовнішнього її напрямів.

За результатами рецензованого дисертаційного дослідження дисертанткою сформульовано низку наукових положень, які становлять авторську новизну.

Авторкою сформульовано авторські визначення: «система суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству відносно дітей», під якою запропоновано розуміти сукупність уповноважених органів, установ та організацій, які взаємодіють між собою для попередження, виявлення, припинення та розслідування випадків домашнього насильства, а також для надання допомоги та підтримки дітям, які зазнали домашнього насильства або стали його свідками (очевидцями); «повноваження Національної поліції щодо захисту дітей від домашнього насильства», під якими пропонується розуміти встановлений законодавством комплекс прав і обов'язків органів та підрозділів поліції, спрямований на виявлення, оперативне реагування та запобігання випадкам домашнього насильства щодо дітей.

Повнота оприлюднення основних положень дисертації в публікаціях та особистий внесок автора в отримання наукових результатів.

Основні положення і висновки дисертаційної роботи відображені у 12 публікаціях, у тому числі 4 наукових статтях у наукових періодичних фахових виданнях України, 7 тезах доповідей на наукових заходах (конференціях, семінарах, круглих столах тощо).

Додатково відображають наукові результати дисертації колективна монографія (Національна поліція у запобіганні та протидії тілесним покаранням дітей як методу батьківського виховання. Ювенальна юстиція: український дискурс) опублікована у співавторстві, при цьому науковий доробок співавторів у дисертаційній роботі не використовувався. Отримані під час дисертаційного дослідження наукові результати є особистим внеском Семікоп Н.В.

Результати дисертаційного дослідження були апробовані на достатній кількості наукових конференцій, семінарів як регіональних, так і міжнародних.

Наукове та практичне значення отриманих результатів, представлених у роботі.

Положення дисертації мають практичне значення та можуть бути використані у наступних сферах:

– правотворчості – для розробки пропозицій щодо внесення змін до нормативно-правових актів з питань діяльності поліції у сферах профілактики та реагування на випадки домашнього насильства стосовно дітей, а також притягнення до відповідальності осіб, які вчинили таке насильство;

– правозастосовній діяльності – з метою підвищення ефективності реагування працівників поліції на факти домашнього насильства щодо дітей, а також сприяння їх тісної взаємодії з іншими суб'єктами (акт впровадження від 12.04.2024 р.);

– освітньому процесі - під час розробки навчальних підручників, посібників та інших дидактичних матеріалів для навчальних дисциплін «Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції», «Адміністративний процес», «Запобігання та протидія домашньому насильству» (акт впровадження від 04.04.2024 р.).

Оцінка змісту, структури дисертації, мови та стилю викладання.

Аналіз структури дисертаційного дослідження вказує на те, що основний зміст роботи логічно пов'язаний з метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження. Дисертація складається з вступу, двох розділів, що включають в себе вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

У цілому науковий рівень дисертації дозволяє надати позитивну оцінку змісту дисертації, визнати її завершеною працею, у якій авторці вдалося досягти мети дослідження.

Дисертація Семікоп Н.В. оформлена згідно з нормативними вимогами і стандартами, які передбачені для такого виду досліджень. Робота написана державною мовою з дотриманням наукового стилю. Текст дисертації позбавлений технічних недоліків. Основні положення, висновки і пропозиції, що містяться у науковій праці, в цілому характеризуються послідовністю, аргументованістю та завершеністю.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Відзначаючи загальну логічність та послідовність структури дослідження і здобутки дисертантки, вважаємо за потрібне звернути увагу на деякі дискусійні положення роботи:

1. Вважаємо, що дисертація була б більш довершеною, якби дисертантом було здійснено аналіз законодавства зарубіжних держав та висвітлено позитивний досвід запобігання домашньому насильству в державах Європи та інших країнах світу. Такий підхід однозначно би сприяв комплексному та ефективному вирішенню проблем пов'язаних із забезпеченням та захистом прав дітей від домашнього насильства.

2. Для більш комплексного дослідження даної теми, автору слід було б проаналізувати рішення Європейського Суду з прав людини в контексті захисту прав дитини від домашнього насильства. Для формування моделі ефективного захисту прав та свобод осіб зазначеної категорії варто звернути на доктринальні підходи сформовані в рішеннях вказаної міжнародної судової інстанції.

3. Автором надані пропозиції щодо внесення змін до нормативно-правових актів, однак у представлений роботі не має інформації про направлення пропозицій до законодавчого органу чи суб'єкта права законодавчої ініціативи.

Однак, указані недоліки, маючи дискусійний / рекомендаційний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Таким чином, дисертація Семікоп Ніни Валеріївни на тему «Адміністративно-правове забезпечення діяльності Національної поліції України щодо захисту дітей від домашнього насильства» є самостійним, завершеним дослідженням, що розв'язує важливу наукову проблему вітчизняної правничої науки, відповідає спеціальності 081 «Право», вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому Постановою КМУ від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу

вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами і доповненнями) та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її авторка – Семікоп Ніна Валеріївна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

Рецензент :

кандидат юридичних наук,

доцент, доцент кафедри

адміністративної діяльності поліції

Одеського державного університету

внутрішніх справ

Анна СУХАРЄВА